

BACHELOR OF COMMERCE (B.COM)

EXAMINATION: MAY - 2026

THIRD SEMESTER

Subject: Environmental Studies (BCOM23-306)

Date: 20/05/2026

Total marks: 60

Time: 2.00 pm to 4.30 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions
2) Figures to the right indicate full marks

Q. 1) Answer the multiple Choice questions. (Any 10)

(10)

- Plants absorb -----from the atmosphere.
 - Oxygen
 - Hydrogen
 - Sulphur dioxide
 - Carbon dioxide
- World Environment Day is celebrated on -----
 - August 1st
 - June 5th
 - December 15th
 - April 30th
- of a particular animal or plant species occurs when there are no more individuals of that species alive anywhere in the world - the species has died out.
 - Evolution
 - Emigration
 - Extinction
 - Immigration
- There are three levels of Biodiversity namely, -----, Species and Ecosystem.
 - Genetic
 - General
 - Specific
 - System
- Agricultural pollution is caused due to heavy use of -----.
 - Chemical Fertilizers
 - Water
 - Organic materials
 - None
- The main driving force of ecological system is-----
 - Wind Energy
 - Solar Energy
 - Ocean Energy
 - Geothermal Energy
- is an example of decomposer.
 - Grass
 - Lion
 - Bacteria
 - Eagle
- Which type of pollution is caused by noise?
 - Air
 - Noise
 - Soil
 - Water
- What happened due to deforestation ?
 - Soil conservation
 - Soil Erosion

- c) Increase in Rainfall
d) Water conservation
10. Which of the following is Non –renewable resource ?
a) Coal
b) Petroleum
c) Solar energy
d) Natural Gas
11. Why is rain water harvesting is necessary ?
a) To meet increasing water demand
b) To reduce soil erosion & flood impact
c) To improve the quality of existing ground water
d) All the above
12. How can soil pollution be controlled ?
a) Reducing, reusing and recycling of wastes
b) Production of Biogas from agriculture wastes and animal refuse
c) Conducting awareness programme to propagate organic farming
d) All the above
13. Natural resources does not include -----
a) Minerals
b) Sunlight
c) Water
d) Plastic

Q. 2) Write Short Note (Any 3) (15)

1. Importance of Environmental Studies
2. Economic benefits of forest resources
3. Importance of Renewable Energy Resources
4. Need of Water Conservation
5. Causes and effects of Noise Pollution

Q. 3) Answer the following question in 150 words. (any 2) (20)

1. Describe the different causes of air pollution and explain various measures to be taken to avoid air pollution.
2. Write the Structure of Ecosystem
3. Describe the problems of Water Management.
4. Explain the causes for loss of bio-diversity in India.

Q. 4) Answer the following question in 300 words. (any one) (15)

1. Air pollution levels are rising in a city due to heavy traffic and industrial emissions .
Questions –
 - 1) Which types of pollution is it ?
 - 2) What are the main reasons?
 - 3) Suggest the systems to control .
2. Farmers in a region complain that erratic rainfall and rising temperatures are the affecting crop yield –
Questions _
 - 1) Which world wide problem?
 - 2) What are the reasons for this problems?
 - 3) Suggest proper solutions
3. Many species are becoming extinct in a wild life sanctuary due to illegal hunting and habitat destruction –
Questions –
 - 1) What Environmental problem is this?
 - 2) What are the reasons for the decline in biodiversity ?
 - 3) Suggest measures for conservations.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ खालील प्रश्नांचे योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही १०)

(१०)

१. पर्यावरण अध्ययनाचा संबंध कशाशी आहे?
अ) फक्त मानवी समाज
ब) फक्त पर्यावरण
क) मानव आणि पर्यावरण यांच्यातील परस्परसंवाद
ड) काहीच नाही
२. पृथ्वीला UV किरणांपासून कोणता स्तर संरक्षण देतो?
अ) क्षोभमंडळ
ब) ओझोन स्तर
क) स्थलमंडळ
ड) जीवमंडळ
३. भारत कशासाठी ओळखला जातो?
अ) वाळवंटी देश
ब) विविधता देश
क) ध्रुवीय देश
ड) औद्योगिक देश
४. जागतिक तापमान वाढ कशामुळे होते?
अ) ऑक्सिजन वाढ
ब) हरितगृह वायू
क) नायट्रोजन
ड) हायड्रोजन
५. भारतातील वन्यजीव संरक्षण कायदा कोणत्या वर्षी लागू झाला?
अ) १९७२
ब) १९८६
क) १९९०
ड) २०००
६. आम्लवर्षावासाठी मुख्यतः कोणता वायू जबाबदार आहे?
अ) ऑक्सिजन
ब) कार्बन डायऑक्साइड
क) सल्फर डायऑक्साइड
ड) नायट्रोजन
७. पावसाचे पाणी साठवण यामुळे काय होते?
अ) पाऊस कमी होतो
ब) पाणी संवर्धन होते
क) प्रदूषण वाढते
ड) जंगल नष्ट होतात
८. कोणते प्रदूषण जास्त आवाजामुळे होते?
अ) वायू प्रदूषण
ब) ध्वनी प्रदूषण
क) मृदा प्रदूषण
ड) जल प्रदूषण
९. वनतोडीमुळे मुख्यतः काय होते?
अ) मृदा संरक्षण
ब) मृदा अपरदन
क) पर्जन्यमान वाढ
ड) जलसंधारण
१०. खालीलपैकी कोणते पुनर्निर्मित संसाधन आहे?
अ) कोळसा
ब) पेट्रोलियम
क) सौर ऊर्जा
ड) नैसर्गिक वायू
११. पावसाच्या पाण्याची साठवणूक (Rain Water Harvesting) का आवश्यक आहे?
अ) पाण्याच्या सतत वाढत्या मागणीसाठी
ब) मृदा क्षरण कमी करणे आणि पूर धोका कमी करणे

क) विद्यमान भूजलाच्या गुणवत्तेत सुधारणा करणे ड) वरील सर्व

१२. मृदा प्रदूषण कशामुळे नियंत्रित केले जाऊ शकते?

अ) कचऱ्याचे कमी करणे, पुनर्वापर करणे आणि पुनर्वापरणे ब) शेतीच्या कचऱ्यांपासून बायोगॅस निर्मिती

क) सेंद्रिय शेतीच्या प्रचारासाठी जागरूकता कार्यक्रम राबविणे ड) वरील सर्व

१३. सिगारेट ओढल्याने सर्वाधिक कोणत्या वायूचा संपर्क होतो?

अ) कार्बन मोनॉक्साइड (CaA^obon monoxide) ब) नायट्रिक ऑक्साइड

क) कार्बन डायऑक्साइड ड) सल्फर डायऑक्साइड

प्र. २) टीपा लिहा. (कोणतेही ३)

(१५)

१. पर्यावरण अध्ययन
२. वनसंपत्तीचे आर्थिक फायदे
३. अक्षय ऊर्जा स्रोतांचे महत्त्व
४. पाण्याच्या संवर्धनाची गरज
५. वायू प्रदूषणाचे दुष्परिणाम

प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर १५० शब्दांत लिहा.

(२०)

१. पर्यावरण अध्ययनाचे क्षेत्र व महत्त्व स्पष्ट करा.
२. पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा.
३. जलसंपत्ती व संवर्धन पद्धती स्पष्ट करा.
४. जैवविविधतेवरील धोके व संवर्धन उपाय चर्चा करा.

प्र. ४) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे ३०० शब्दांत लिहा.

(१५)

१. एखाद्या शहरात जड वाहतूक आणि औद्योगिक उत्सर्जनामुळे वायू प्रदूषणाची पातळी वाढत आहे.
प्रश्न (Questions) :
 १. कोणत्या प्रकारचे प्रदूषण आहे?
 २. प्रमुख कारणे कोणती?
 ३. नियंत्रण उपाय सुचवा.
२. एका प्रदेशातील शेतकरी अनियमित पर्जन्य आणि वाढत्या तापमानामुळे पिकांच्या उत्पादनावर परिणाम होत असल्याची तक्रार करतात.

प्रश्न (Questions):

- १) कोणती जागतिक पर्यावरणीय समस्या यामध्ये आहे?
- २) या समस्येची कारणे कोणती?
- ३) संभाव्य उपाय सुचवा
३. एका वन्यजीव अभयारण्यात बेकायदेशीर शिकार आणि अधिवास नाशामुळे अनेक प्रजातींची संख्या कमी होत असल्याचे आढळले.

प्रश्न(Questions) :

१. कोणती पर्यावरणीय समस्या दिसून येते?
२. जैवविविधता कमी होण्याची कारणे कोणती?
३. संवर्धनासाठी उपाय सुचवा.
